

GIMNAZIJA U ČUPRIJI

I - Istorijat škole

ČUPRIJA

Čuprija se nalazi u Pomoravlju, na levoj obali reke Velike Morave.

Kroz burnu prošlost ovaj grad je često menjao gospodara. Pod vlašću Rimljana grad je nosio ime HOREUM MARGI, žitnica Morave, koji je punih šest vekova bio najveći grad u unutrašnjosti Gornje Mezije. Po najvećem skladištu žita i dobija ime žitnica Morave.

Grad je razrušen pod naletima varvara u petom veku.

Kasnije su ga, obnavljanjem, Sloveni nazvali Ravno, zbog karakteristične ravnice.

Konačan naziv grad je dobio po mostu koji su izgradili Turci na Velikoj Moravi. Čuprija spada među malobrojnim mestima u Srbiji kojima je i u imenu sačuvan trag turske vladavine. Njeno ime potiče od turskog izraza za most (kopru), u ovom slučaju - od mosta na Moravi.

U 19. veku, ovaj grad je među prvima u Srbiji imao školu. Čuprijska „mala“, škola je otvorena krajem 1809. godine i nalazila se na mestu gde je danas crkva. Radila je do propasti Prvog srpskog ustanka 1813. godine kada su ugašene i druge škole po Srbiji.

Danas Čuprija ima tri osnovne škole, tri srednje škole, školu za muzičke talente, Osnovnu muzičku školu i Višu medicinsku školu.

OSNIVANJE GIMNAZIJE I POČETAK RADA ŠKOLE

Gimnazija je najstarija srednja škola u Čupriji. Počela je sa radom septembra 1909. godine na osnovu Ukaza kralja Petra prvog Karađorđevića a na predlog Ministra prosvete br. 5266 od 16. aprila 1909. godine kojim je

„ Odobreno Sudu Opštine Čuprijske da na osnovu člana 7 zakona o srednjim školama može u Čupriji otvoriti i o svome trošku izdržavati nepotpunu četvororazrednu srednju školu. „

Tako Čuprija dobija Gimnaziju koja je bila privatnog karaktera i nosila naziv ČUPRIJSKA PRIVATNA GIMNAZIJA.

U Srbiji je u to vreme bila 21 državna gimnazija (10 potpunih i 11 nepotpunih) i 11 privatnih nepotpunih gimnazija, među kojima i u Čupriji, Paraćinu i Svilajncu.

Gimnazija u Čupriji je 1909. godine počela sa nastavom na spratu u severnom delu Osnovne škole (sadašnje osnovne škole „Đura Jakšić,,), velelepnog zdanja izgrađenog još 1890. godine.

U ovoj zgradi biće izvođena nastava i za učenike Gimnazije od 1909. do 1926. godine.

Prvi školski odbor brojao je sedam članova, kolektiv škole brojao je takođe sedam članova a prvi direktor bio je Ivan J. Damjanović, profesor u penziji. Osnivanje škole bio je značajan kulturni događaj, a prva generacija imala je 64 učenika kako muških tako i ženskih, u prvom razredu 36, u drugom 13 i trećem 15 učenika. U prvom razredu nastavu je pohađao i Dušan Matić, budući akademik, koji je razred završio sa odličnim uspehom. Škola je počela da radi pod imenom PRIVATNA ČETVORORAZREDNA GIMNAZIJA. Ovi podaci sačuvani su nam zahvaljujući štampanom izveštaju za školsku 1909-1910. godinu koji nam je sačuvan do danas.

Škola je u početku imala 4 razreda, a školske 1913/1914. godine prerasta u ŠESTORAZREDNU PRIVATNU GIMNAZIJU. Nastava u školi odvijala se normalno do Balkanskih ratova kada je prebačena u privatnu zgradu, jer je zgrada škole uzeta za ratnu bolnicu.

Sa početkom Prvog svetskog rata nastava u školi je prekinuta. Škola je zatvorena a okupaciona Bugarska vojska je koristila zgradu škole i u tom vremenu je uništila sav školski inventar i spalila svu školsku dokumentaciju.

IZMEĐU DVA SVETSKA RATA

Posle završetka Prvog svetskog rata, zbog nepovoljnih prilika u školi, rad je počeo tek u aprilu 1919. godine. Gimnazija je i dalje radila kao privatna nepotpuna škola. Školske 1920/1921. godine privatna škola je prerasla u državnu šestorazrednu gimnaziju i menja naziv u DRŽAVNA GIMNAZIJA. Već sledeće školske 1922/1923. godine ona prerasta u osmorazrednu Gimnaziju sa višim tečajnim ispitom.

Kao državna, Gimnazija konačno dobija i svoju zgradu 1927. godine koju je podigla Opština Čuprijska, i koja se nalazi odmah preko puta Osnovne škole u kojoj su gimnazijalci do tada pohađali nastavu. Zgrada je imala 14 učionica, 3 kancelarije, 3 kabineta, salu za svečanosti i sobu za dežurne služitelje. U ovoj zgradi se nalazi i današnja Gimnazija.

Gimnaziju u Čupriji je od 1930. do 1940. godine pohađalo dosta omladinaca sa komunističkim pogledima, među kojima su bili i Branko Krsmanović, Ljubiša Urošević, Miodrag Novaković, Slavka Đurđević, Živka Damnjanović, Danilo Dimitrijević, Milica Cenić i drugi. U godišnjem izveštaju škole ostalo je zapisano da su tada u borbi protiv komunizma aktivno učešće uzeli i profesori škole koji su često organizovali iznenadne pretrese učenika gde su tražili komunističku literaturu koja se rasturala među učenicima.

Gimnazija je u to vreme bila državna, ali se i dalje plaćala školarina koja je za više razrede bila znatno viša i zato je broj radničke dece u Gimnaziji bio mali.

DRUGI SVETSKI RAT

U državnom udaru od 27. 03. 1941. godine i padu vlade Cvetković-Maček, uzeli su učešća i Čuprijski gimnazijalci. Tog jutra, posle završenog prvog časa u 08.45, učenici su izašli iz učionica i u dvorištu škole su formirali povorku koja je potom izašla i pošla u varoš. Međutim, kada su se stišale strasti posle 27. marta, svakome je bilo jasni da je rat neizbežan i da će Hitler napasti Jugoslaviju.

U nizu raspisa i naređenja došao je 01. 04. 1941. godine i raspis o prestanku rada škola. U Letopisu Gimnazije, na strani 136 piše:

„ 01. 04. prema naređenju gospodina ministra prosvete str. Pov. Br. 32 od 31. 03. o. g. obustavljen je do daljeg naređenja rad u našoj školi kao i ostalim školama u banovini i nastavnici se ne smeju udaljavati iz mesta službovanja. „

Posle Aprilskog rata 1941. godine i okupacije zemlje, u sporazumu sa nemačkim vojnim vlastima, Gimnazija je počela sa radom 02. maja. Međutim, radila je samo do 26. maja te 1941. godine, kada je čitava gimnazijska zgrada zauzeta za potrebe okupatorske vojske.

Za vreme rata (1941-1944), gimnazijalci su nastavu održavali u podrumu opštinske zgrade, Sokolskom domu, po privatnim zgradama, a leti i pored Velike Morave i u Dobričevu. Dosta učenika i profesora uzelo je aktivnog učešća u borbi protiv okupatora.

Posle oslobođenja grada, od 13. oktobra 1944. godine, zgrada Gimnazije bila je vojna bolnica lakih ranjenika. Uz pomoć vlasti, direktor Mihajlo Živković je 22. maja 1945. godine obnovio rad škole, koja je tada nosila naziv DRŽAVNA REALNA GIMNAZIJA U ČUPRIJI. Preko leta, uz pomoć građana, škola je obnovljena i septembra 1945. godine bila je spremna za početak školske godine. Na kraju školske 1945/1946. godine, iz tadašnjeg školskog izveštaja, može se videti da je ukupan broj učenika u 8 razreda i 25 odeljenja bio 989 (od toga 620 muških i 369 ženskih). Ukupno je bilo 23 nastavnika koji su izvodili nastavu.

POSLERATNI PERIOD

Školske 1951/1952. godine škola je formirana kao četvororazredna gimnazija pod nazivom VIŠA MEŠOVITA GIMNAZIJA.

1953. godine zgrada Gimnazije je dozidana i produžena u glavnoj ulici čime su dobijene nove prostorije. Dotadašnji ulaz sa balkonom, na ulazu iz glavne ulice, je uklonjen.

Od školske 1954/1955. godine nastavni programi u Gimnaziji se stalno dopunjuju novim sadržajima i novim kvalitetom. Nastavnički kolektiv i direktor škole Milenković Milovan (1954-1964), nastojali su da formiraju školsku radionicu, klubove Narodne tehnike i mnoge druge aktivnosti. U tom periodu podignuta je i prizemna zgrada u školskom dvorištu, koja je u početku namenjena za društvene aktivnosti omladine, a kasnije za kabinete i radionicu.

I u sledećem periodu dolazi do stalnog usavršavanja nastavnih planova i programa. Uvedeni su smerovi, prirodno-matematički i društveno-jezički, neki novi predmeti i novo polaganje završnog ispita. Sve te promene zahtevale su i nove uslove za rad. Nastavnički kolektiv i direktor Sava Marković (1964-1974), usmerili su svu pažnju ka rešavanju tog problema. Formirani su novi kabineti, stari adaptirani i popunjeni novim sredstvima, školska biblioteka novim knjigama. 1968. godine škola menja naziv u GIMNAZIJA „POMORAVSKI HEROJI,„. U godišnjem izveštaju škole za školsku 1967/1968. godinu ostalo je zapisano:

„ Imajući u vidu da je naša škola dala PET NARODNIH HEROJA, da su DVA PROFESORA I SEDAMNAEST UČENIKA pali kao prvoborci, a njih dvadeset i dva su takođe poginuli u NOB-u kao učesnici od 1942,1943. i 1944. godine kao i da su oni živeli na široj teritoriji srednjeg Pomoravlja, Radna zajednica Gimnazije i školska zajednica učenika su predložili Skupštini opštine da se Gimnaziji dodeli ime „Pomoravski heroji,„. Ovim imenom smo želeli, pre svega, da izbegnemo svaku diskriminaciju prema bilo kom palom heroju, jer je naša škola mogla s pravom da uzme ime ma kojeg palog heroja iz Pomoravlja.

Svojom odlukom od 30. marta 1968. godine Skupština opštine je potvrdila predlog i mi smo srećni što možemo danas, na Dan mladosti, svečano da proglasimo ime škole, kao i da povezujući slavlje mladih sa rano prekinutom mladošću palih heroja-učenika naše škole, proglasimo 25. maj Dan mladosti- danom naše škole. „

I pored opremljenosti kabineta, sama zgrada bila je dosta ruinirana. Zato je trebalo da se izvrše obimnije popravke. Potpuna adaptacija zgrade izvršena je u periodu od 1976. do 1979. godine (krovna konstrukcija, električna instalacija, uvedeno je centralno grejanje, fiskulturna sala pretvorena je u biblioteku i kabinete ...). Na mestu direktora u to vreme bio je Veličković Milosav (1974-1993).

ŠKOLA U PERIODU USMERENOG OBRAZOVANJA

Sa školskom 1977/1978. godinom počinje reformisano obrazovanje, poznato pod imenom usmereno obrazovanje. Ova školska godina donela je primenu novog Zakona o usmerenom obrazovanju i vaspitanju. Ušenci će se školovati po ovom planu i programu tačno jednu deceniju, stim što je reforma ostavila mogućnost postepenog završavanja školovawa svim učenicima koji su započeli obrazovanje po ranijem programu.

U junu 1980. godine završili su četvrti razred i poslednji učenici koji su se školovali po gimnazijskom programu, tako da je sa školskom 1980/1981. godinom praktično ukinuto gimnazijsko obrazovanje a uvedeno potpuno usmereno obrazovanje. Škola te 1980. godine zato i menja naziv u ŠKOLA ZA USMERENO OBRAZOVANJE „POMORAVSKI HEROJI,,. Škola će ostvarivati nastavni plan i program za sticanje četvrtog stepena stručne sprema u okviru prirodno-tehničke i jezičko-prevodilačke struke i trećeg stepena stručnosti saobraćajne struke.

Novi sistem obrazovanja i vaspitanja u vreme donošenja dosta je obećavao. Međutim, njegovi rezultati postignuti u desetogodišnjoj primeni pokazaće se kao promašaj, tako da će uslediti povratak na prethodno stanje.

GIMNAZIJA U ĆUPRIJI

Posle 10 godina primene usmerenog obrazovanja i vaspitanja, školske 1987/1988. godine upisana je prva generacija po novom-starom školskom programu. U prvi razred ove školske godine upisana su 2 odeljewa prirodno-matematičke struke i 2 odeljenja saobraćajne struke.

Sa školskom 1990/1991. godinom škola je upisala u prvi razred četiri odeljenja gimnazije opšteg smera. Od juna 1991. godine škola radi pod imenom GIMNAZIJA U ĆUPRIJI, i to opšteg smera. Ovaj naziv škole ostaće do danas. Promena će uslediti samo u smerovima, jer će od školske 2004/2005. godine škola upisivati dva odeljenja opšteg i po jedno odeljenje prirodno-matematičkog i društveno-jezičkog smera. Od školske 2011/2012. godine škola će upisivati 3 odeljenja opšteg smera.

Za vreme stogodišnjeg postojanja, najstarija srednja škola u Ćupriji dala je veliki doprinos razvoju ovog grada i šire okoline, kroz koju su prošle brojne generacije učenika. Uspehu ove škole doprinele su i brojne generacije prosvetnih radnika, koje su dale svoj prilog afirmaciji ove škole. I današnje generacije nastavnika i učenika ponosne su na njenu istoriju i na uspehe koje su postigle prethodne generacije.

II - Škola danas

OSNOVNI PODACI O GIMNAZIJI U ĆUPRIJI

Ćuprijska Gimnazija smeštena je u centru grada, u blizini kulturnog centra, biblioteke, muzičke škole, hale sportova.

Škola se nalazi u spratnoj zgradi i ima prostrano dvorište. Ukupna površina radnog prostora iznosi 2600 m/kv.

U školi postoji opremljen biološki kabinet, informatički kabinet, kabinet za likovnu umetnost, kabineti za fiziku, hemiju, geografiju, medijateka, školski klub. školska biblioteka sadrži oko 17000 bibliografskih jedinica i svake godine se obogaćuje.

Škola u prvi razred upisuje 3 odeljenja- 90 učenika opšteg smera, nastava se izvodi u 12 odeljenja u jednoj smeni.

Najveći broj svršenih gimnazijalaca, nastavlja školovanje na domaćim univerzitetima.

Na kraju školske 2011/2012. godine ukupan broj odeljenja bio je 12 sa 305 učenika (126 muških i 179 ženskih). Nastavnički kolektiv broji 36 profesora i 2 stručna saradnika.

Svoju misiju Gimnazija formuliše kao napor da uz pomoć savremene opreme i dobre metodičke obučenosti nastavnog kadra prati lični razvoj i potrebe svojih učenika, razvija njihove kapacitete i podstiče odgovarajuće profesionalno orijentisanje. Vizija Gimnazije su obrazovni, sposobni i odgovorni učenici koji preuzimaju ulogu građana demokratskog društva i približavaju nas Evropi i naprednom svetu.

PROSLAVA DANA ŠKOLE

Za raniji period nema podataka da se posebno obeležavao bilo koji dan.

Dan škole počeo se obeležavati tek sa promenom imena školi 1968. godine. Od tada se kao Dan škole proslavljao 25. maj, kako je u istorijatu škole već rečeno, zato što je taj Dan Mladosti povezivao slavlje mladih sa rano prekinutom mladošću palih heroja-učenika naše škole.

Sa početkom devedesetih godina prošlog veka prestala je proslava ovog datuma, tako da nakoliko godina nije bilo proslave Dana škole.

Sa početkom školske 1994/1995. godine počelo se sa pripremama za obeležavanje proslave 85 god. od početka rada Gimnazije. Tada je takođe odlučeno da se za obeležavanje Dana škole uzme datum 16. april, obzirom da je tog datuma daleke 1909. godine stigao Ukaz Kralja Petra prvog Karađorđevića da se može u Čupriji otvoriti Gimnazija. 16. aprila 1995. godine je u okviru ovog jubileja održan bogat kulturno-umetnički program a cele nedelje su održavane i brojne manifestacije. Do danas ovaj datum se obeležava kao Dan škole.

IZDAVAČKA DELATNOST

Godišnji izveštaj

Čuprijska Gimnazija je jedna od retkih škola u kojoj se ustalilo godišnje izdavanje štampanog izveštaja koji se deli svim učenicima u školi na kraju školske godine. Godišnjnj izveštaj o radu škole sadrži imena svih učenika u toj školskoj godini, kolektiv škole, uspeh učenika i odeljenja, fotografije svih odeljenja, letopis škole, kao i sve druge brojne aktivnosti koje su vezane za rad škole.

Za raniji period sačuvani su godišnji izveštaji za školsku 1909/1910. godinu, školsku 1911/1912. godinu i školsku 1913/1914. godinu. Sačuvano je i 10 brojeva izdatih izveštaja u periodu od 1930-1940. godine, kao i dva posleratna izveštaja za školsku 1945/1946. i školsku 1946/1947. godinu.

Neprekidno se štampa ova vredna školska dokumentacija od školske 1965/1966. godine do danas.

Avangarda

U školi je od 1995. godine počeo da izlazi i školski list „Avangarda,,. Do ove 2013. godine izdato je 14 brojeva. Urednici prvih brojeva bili su učenici, a kasnije su tu ulogu preuzeli profesori. Početkom 2005. godine proslavljen je jubilej - 10 godina od početka izlaženja lista. Obeležavanje ovog jubileja praćeno je prigodnim programom i centralnom priredbom.

Tom prilikom je jedan od urednika Avangarde, prof. Srećko Timotijević rekao i sledeće: „Deset generacija gimnazijalaca je ispratilo naš list i svaka je u njemu ostavila trag prema sebi i vremenu. Menjali su se i saradnici, urednici, čitaoci. Menjala se i Avangarda. „

III - Poznate ličnosti koje su pohađale Gimnaziju

Za svoje skoro vekovno postojanje, Čuprijska Gimnazija je iznedrila nepregledni broj učenika. I u prošlim vremenima kao i danas, njeni učenici su zauzimali i zauzimaju određena mesta u društvu. Ova škola ih je učila i pokazivala im kako treba živeti, učiti i raditi u interesu ličnog i opšteg dobra. Mnogo učenika škole u daljem školovanju dostići će vrhunac u svojim profesijama i oni će biti mnogobrojni profesori fakulteta i škola, generali, doktori nauka, lekari, ekonomisti, vrhunski sportisti ali pre svega dobri ljudi.

Navešćemo neka imena nekadašnjih učenika Čuprijske Gimnazije:

- Dušan Matić, akademik
- Dragoslav Mihailović, akademik
- Dr. Šutić Dragoqub, član Francuske akademije nauka
- Dr. Aleksandar Marković
- Dr. Dušan Marković
- Dr. Vladan Jončić
- Dr. Stevan Ninić
- Dr. Jovan Marković
- Dr. Milić Aleksić
- Dr. Branimir Dakić
- Dragan Nikitović, novinar
- Aleksandar Petrović, profesor i proslavljeni trener u atletici
- Vera Nikolić, svetska rekorderka u atletici
- atletičari Ljiljana Šušnjar, Dragan Zdravković, Zora Tomečić i drugi.

Ovom prilikom se izvinjavamo svima ostalima koje zbog nedostatka prostora nismo u mogućnosti da navedemo.

Dragan Savić, prof.